

Türkiye'nin Yumuşak Güç Politikaları Çerçevesinde TİKA'nın Kuzey Makedonya'daki Faaliyetleri

Beren VARDAR*
Nevin TÜRKER YILDIZ**

Özet

Soğuk Savaş'tan sonra Türkiye dış politikasında yumuşak güç unsurlarını daha etkin bir biçimde kullanmaya başlamıştır. Bu kapsamda söz konusu ülke kamu diplomasisine hız vermek için birtakım kurumları devreye sokmuştur ki bunların başında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) gelmektedir. Bu çalışmanın temel araştırma sorusu, "TİKA'nın Kuzey Makedonya'daki faaliyetleri, Türkiye'nin yumuşak gücüne nasıl ve ne şekilde katkıda bulunmaktadır?" şeklinde belirlenmiştir. Bu kapsamda çalışmada, Türkiye'nin Kuzey Makedonya'ya yönelik yumuşak güç politikaları TİKA örneği üzerinden incelenmektedir. Çalışmada öncelikle yumuşak güç ve kamu diplomasisi kavramları kuramsal çerçeve kapsamında ele alınmaktadır. Devamında TİKA'nın Kuzey Makedonya'daki eğitim, kültür, sosyal kalkınma ve kültürel miras gibi alanlarda yürüttüğü faaliyetler çözümlenerek bunların Türkiye'nin yumuşak güç politikasına katkısı tartışılmaktadır. Bu araştırma Türkiye'nin Balkanlar'a yönelik yumuşak güç politikalarını genel düzeyde ele alan mevcut çalışmalara ek olarak, Kuzey Makedonya özelinde bir inceleme sunarak alan yazına mütevazı bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Bu çalışmada nitel yöntemlerinden birisi olan belge çözümlemesi kullanılmıştır. Bu kapsamda TİKA'nın faaliyet raporları, kurumsal yayınları, haber kaynakları ve konuya ilişkin alan yazın incelenmiştir. Elde edilen bulgular, TİKA'nın gerçekleştirdiği faaliyetlerin Türkiye ile Kuzey Makedonya arasındaki kültürel ve sosyal ilişkilerin güçlenmesine katkı sağladığını göstermektedir. Sonuç olarak TİKA, Kuzey Makedonya'da yürüttüğü kalkınma projeleri vasıtasıyla Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesinin güçlenmesine önemli katkılar yapmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yumuşak Güç, Kamu Diplomasisi, TİKA, Kuzey Makedonya, Balkanlar.

TİKA's Activities in North Macedonia within the Framework of Türkiye's Soft Power Policies

Abstract

Following the Cold War, Türkiye began to make greater use of soft power instruments in its foreign policy. To strengthen its public diplomacy efforts, the Turkish government established several institutions, most notably the Turkish Cooperation and Coordination Agency (TİKA). The main research question of this study is: "How and to what extent do TİKA's activities in North Macedonia contribute to Türkiye's soft power?" Within this framework, the study examines Türkiye's soft power policies towards North Macedonia through the case of TİKA. The article first outlines the theoretical framework by discussing the concepts of soft power and public diplomacy. It then analyses TİKA's activities in North Macedonia in areas such as education, culture, social development, and cultural heritage, discussing how these activities contribute to Türkiye's soft power policy. This research aims to make a modest contribution to the literature by presenting a study specifically focused on North Macedonia, complementing existing studies that address Türkiye's soft power policies towards the Balkans from a broader regional perspective.

This study employs document analysis as its primary qualitative research method. To this end, TİKA's activity reports, institutional publications, news sources, and the relevant literature were examined. The findings indicate that TİKA's activities have contributed to strengthening the cultural

* Kırklareli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Doktora Programı, E-mektup: berenvardar22@gmail.com, ORCID: 0000-00002-8410-8849

** Dr. Öğretim Üyesi, Kırklareli Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, E-mektup: nevin.turker@klu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7088-5236

and social ties between Türkiye and North Macedonia. The findings further suggest that TİKA's development projects in North Macedonia make a significant contribution to enhancing Türkiye's soft power capacity.

Keywords: Soft Power, Public Diplomacy, TİKA, North Macedonia, the Balkans.

Giriş

Soğuk Savaş döneminde güç kavramı, uluslararası ilişkilerde yüceltilen sert güç, yani bir ülkenin askeri kapasitesinin arttırılmasıyla özdeşleştirilmiştir. 1991 yılından sonra ise alan yazında daha ziyade siyaset bilimci Joseph Nye'nın tanımladığı yumuşak güç kavramı öne çıkmaya başlamıştır. Yumuşak güç, kültürel, demokratik, barışçıl değerleri içermesiyle devletlerin dış politika yapımında önemli bir araç olarak tercih edilmektedir. Bir devlet kendi kültürünü, ideolojisini ve isteklerini diğer devletlere ve halklara rızaya dayalı bir şekilde yumuşak güç kullanmak suretiyle kabul ettirebilmektedir. Dış politikasında yumuşak güce dayalı bir stratejiyi esas alan devletler buna göre faaliyetler yürütürler. Türkiye Cumhuriyeti de tıpkı birçok devlet gibi 2000'li yılların ikinci yarısından itibaren dış politikasında yumuşak güce önem vermeye başlamıştır. Söz konusu dönemde yumuşak güç politikalarını yürüten birçok kurum ya sıfırdan inşa edilmiş ya da mevcut kurumlar içinde yapılandırılmıştır. Türkiye, Ahmet Davutoğlu'nun Dışişleri Bakanlığı ve Başbakanlık yaptığı dönemde komşularla sıfır sorun ilkesinden yola çıkarak, Balkanlar, Orta Doğu ve Asya gibi bölgelerde etkin güce sahip olmayı, bölge ülkelerine rol model olmayı ve bu bölgelere nüfuz etmeyi amaçlamıştır. Bilhassa Balkanlar'da ortaya çıkan ulus devletlerde Türkiye'ye yönelik oluşan olumsuz algıların dönüştürülmesi, bölgedeki soydaşlarla ilişkilerin sürdürülmesi ve ilgili ülkelerle siyasi, kültürel ve toplumsal bağların güçlendirilmesi amacıyla yumuşak güç temelli politikalar geliştirilmiştir. Bu doğrultuda kamu diplomasisi faaliyetleri, Türkiye'nin Balkanlar politikasında önemli araçlardan biri hâline gelmiştir. Türkiye, söz konusu faaliyetlerini bir takım kamu kurumları aracılığıyla yürütmektedir ki bu kurumların başında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) gelmektedir.

Bu çalışmanın temel araştırma sorusu, "TİKA'nın Kuzey Makedonya'daki faaliyetleri, Türkiye'nin yumuşak gücüne nasıl ve ne şekilde katkıda bulunmaktadır?" şeklinde belirlenmiştir. Bu kapsamda çalışmada, Türkiye'nin Kuzey Makedonya'ya yönelik yumuşak güç politikaları TİKA örneği üzerinden incelenmektedir. Çalışmada öncelikle yumuşak güç ve kamu diplomasisi kavramları kuramsal çerçeve kapsamında ele alınmaktadır. Devamında TİKA'nın Kuzey Makedonya'daki eğitim, kültür, sosyal kalkınma ve kültürel miras gibi alanlarda yürüttüğü faaliyetler çözümlenerek bunların Türkiye'nin yumuşak güç politikasına katkısı tartışılmaktadır. Bu araştırma Türkiye'nin Balkanlar'a yönelik yumuşak güç politikalarını genel düzeyde ele alan mevcut çalışmalara ek olarak, Kuzey Makedonya özelinde alan yazına mütevazı bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Yöntem ve Yazın

Nitel bir yaklaşımla yürütülmüş olan bu çalışmada belge çözümlemesi yardımıyla TİKA'nın Kuzey Makedonya'daki projeleri ve faaliyet raporları değerlendirilmiştir. Bu surette elde edilen veriler betimsel çözümleme yoluyla ele alınarak, TİKA'nın faaliyetlerinin Türkiye'nin kamu diplomasisi hedefleriyle olan ilişkisi ve projelerin Kuzey Makedonya'ya katkıları yorumlanmıştır.

Her ne kadar Türkiye'nin Balkanlar'daki yumuşak güç politikaları üzerine birçok çalışma yapılmış olsa da Kuzey Makedonya özelinde gerçekleştirilen çalışmaların sayısı

daha azdır.¹ Bu konuda şu değerlendirme yapılabilir: Bunların başında Fahri Türk ve Christoph Giesel tarafından “Makedonya Türkleri ve Türkçe”² başlığıyla yazılan kitap bölümü gelmektedir ki bu bağlamda bilhassa TİKA’nın Türkçe öğretimine verdiği destekler incelenmiştir. Bu çalışmada Türkçeye yönelik dil politikalarına odaklanılarak, eserde Türkiye’nin TİKA aracılığıyla Kuzey Makedonya’daki Türk STK’ler bünyesinde Türkçe kursları düzenlediği, Türkçe eğitim veren okullara destek sağladığı, Türkçe yayın yapan Kuzey Makedonya devlet televizyonuna destek verdiği gibi hususlar mercek altına alınmıştır. Bu araştırma yumuşak gücün dil politikaları üzerindeki etkisine odaklanmıştır.

Nevin Türker Yıldız’ın “Kültürel Diploması Bağlamında Türkiye’nin Balkanlar Politikası”³ başlıklı çalışması ise Türkiye’nin Balkanlar’daki yumuşak gücünü kültürel diploması bağlamında ele almıştır. Türker Yıldız bölgeyi genel olarak incelemiş, Türkiye’nin kamu diplomasisi kurumlarının faaliyetlerinden bahsederek TİKA’nın bölgedeki çalışmalarına örnekler vermiştir. Elif Hande Paçaoğlu ise “Balkanlar’da Türkiye ve Avrupa Birliği’nin Yumuşak Gücü”⁴ başlıklı çalışmada, 1991 yılından sonra Balkanlar’da yumuşak gücü incelemiş, Türkiye’nin ve Avrupa Birliği’nin bölgeye yönelik faaliyetlerini ele almış, Türkiye’nin dış politika yapımında faydalandığı yumuşak güç araçlarından ve faaliyetlerinden bahsetmiştir.

Yukarıda yapılan değerlendirmeden görüldüğü üzere mevcut yazında yer alan çalışmalar genel olarak Türkiye’nin Balkanlar’a yönelik yumuşak güç faaliyetleri, kamu diplomasisi ve kültür diplomasisi üzerinedir. Satırlarını okumuş olduğunuz bu çalışmada ise Türkiye’nin yumuşak güç politikası Kuzey Makedonya özelinde TİKA örneği üzerinden incelenerek alan yazına katkı sunulması amaçlanmıştır.

Kuramsal Çerçeve

Nye’nin ifadesine göre güç birinin istediği şeyleri elde etme kapasitesidir. Spesifik olarak güç ise birinin istediği şeyleri elde etmek için diğerlerinin davranışlarını etkileme yeteneğidir. Başkalarını etkilemenin pek çok yolu vardır. Yaptırılmak istenen bir şeye ya

¹ Balkanlar’daki yumuşak güç politikalarına ilişkin alan yazın genişlemiş olsa da Kuzey Makedonya özelindeki çalışmalar sınırlı kalmıştır. Buna karşın TİKA’nın Orta Asya ve özellikle Kazakistan’daki faaliyetleri akademik ilgiye mazhar olmuştur. Ayrıca bkz. Türk, Fahri ve Karakuzu, Taner, “Kurumsallaşım Kurumsallaşamama İkileminde Türkiye’nin Orta Asya Politikaları (1991-2021)”, Türk, Fahri (ed.) Dış Güçlerin Orta Asya Politikaları, Nobel Bilimsel, Ankara 2024, s. 247-306; Türk, Fahri ve Karakuzu, Taner, “Kurumsallaşım Kurumsallaşamama İkileminde Türkiye’nin Orta Asya Politikası”, Türk, Fahri; Zeyrekli Yaş, Sedef (ed.) Söylemler ve Eylemler Bağlamında Türk Siyasi Liderlerin Orta Asya Politikaları, Nobel, Ankara 2023, s. 1-62; Türk, Fahri ve Karakuzu, Taner, “Türkiye-Kazakistan İlişkilerinde Eğitim ve Kültür”, Acar, Hasan (ed.) Türkiye-Kazakistan İlişkileri, Nobel Yayınları, İstanbul 2021, s. 245-274; Türk, Fahri ve Karakuzu, Taner, “Türkiye’de Orta Asya Araştırmaları: Karşılaştırmalı Bir Çözümleme”, Yoldaş, Yunus (ed.) Türkiye’de İç ve Dış Politikanın Geleceği: Doç. Dr. Özlem Becerik Yoldaş’a Armağan, Der Yayınları, İstanbul 2021, s. 441-468. Gene bunun dışında yazında TİKA’nın Romanya ve Hırvatistan siyaseti hakkında bilimsel kaidelere uygun makaleler söz konusudur. Ayrıca bkz. Limon, İlker, “Yeni Kurumsalcılık Çerçevesinde Türkiye Romanya İlişkilerinin Amiral Gemisi: TİKA ve Yunus Emre Enstitüsü”, Elektronik Siyaset Bilimi Araştırmaları Dergisi, Cilt 16, Sayı 1, Ocak 2025, s. 44-75, <https://esbadergisi.com/images/sayi30/02-limon-romanya-yunus-emre-enstitusu.pdf>, (15.06.2026); Karakuzu, Taner ve Limon, İlker, “Türkiye-Hırvatistan İlişkileri: Kuramsal Bir Değerlendirme”, Acar, Hasan (ed.) Türkiye-Balkan Devletleri İlişkileri, Nobel, Ankara 2023, s. 199-226.

² Fahri Türk, Christoph Giesel, “Makedonya Türkleri ve Türkçe”, Balkanlarda Yaşayan Türk Azınlıkları ve Türkçeye Yönelik Dil Politikaları, Derleyen: Fahri Türk, Astana Yayınları, Ankara 2016.

³ Nevin Türker Yıldız, “Kültürel Diploması Bağlamında Türkiye’nin Balkanlar Politikası”, Amaç – Araç Sorunsalı Türkiye’nin Küresel Aktör Olma İddiası, Editör: Muharrem Ekşi, Akçağ Yayınları, Ankara 2021.

⁴ Elif Hande Paçaoğlu, “Balkanlar’da Türkiye ve Avrupa Birliği’nin Yumuşak Gücü”, Anadolu ve Balkan Araştırmaları Dergisi, Cilt 3, Sayı 6, 2020.

tehdit ve cebir yoluyla ya da ikna veya cazibe yoluyla ulaşılabilir.⁵ Bir şeyin zor, tehdit veya ceza yoluyla yaptırılması, kullanılan gücün sert güç olduğuna işaret etmektedir.⁶

Soğuk Savaş döneminde iki kutuplu bir yapıya sahip olan uluslararası sistemde güç ekonomik ve askeri kapasite ile ilişkilendirilmiştir. Devletlerin askeri ve ekonomik kapasiteleri “güçlü devlet” olabilmelerinin ön koşulu sayılmıştır. Dolayısıyla bir devletin güçlü devlet sayılabilmesi için nükleer silah kapasitesi, silah endüstrisi, sanayi kapasitesi ve ticaret hacmi gibi ölçütler temel olarak alınmıştır. Bu bağlamda “sert güç” daha ziyade realizm kavramı ile ilişkilendirilmiştir.⁷ Diğer yandan Joseph Nye'nin ifadesine göre sert güç kavramı uluslararası ilişkiler yazınında yaygın şekilde bilinmektedir. Askeri ve ekonomik unsurlar sıklıkla diğer aktörlerin pozisyonunu, tutum ve davranışlarını değiştirebilir. Sert güç, temel olarak tehdit ve teşvik mekanizmalarına dayanır.

Bununla birlikte, istenilen sonuçlara somut bir ödül-ceza mekanizmasının dışındaki alternatif yollardan da ulaşılabilir. Şöyle ki bir devlet, dünya siyasetinde arzuladığı sonuçları elde etmek istediğinde, kendi değerleriyle, kültürüyle ve politikalarıyla diğer aktörleri etkileyebilir, onları kendi tercihleri doğrultusunda hareket etmeye yönlendirebilir. Bu bağlamda, dünya siyasetinde gündem oluşturma kapasitesi ve diğer aktörler üzerinde cazibe yaratma kabiliyeti öne çıkmaktadır. Diğer bir deyişle, böyle bir düzende sadece askeri güç ve ekonomik yaptırımlarla baskı kurarak sonuç elde etmeye çalışmak hem yeterli değildir hem de başvurulabilecek tek seçenek değildir. Esas olan şey, diğer aktörlerin istenilen sonucu gönüllü olarak yerine getirmelerini sağlamaktır ki işte yumuşak güç tam da bu noktada devreye girmektedir.⁸

Nye yumuşak güç kavramını, bir devletin uluslararası siyaset sahnesinde istediği sonuçları elde edebilmesi için diğer devletleri kendisine hayran bırakması ve aynı zamanda diğer devletlerin hayran olunan devleti özenle izlemesi şeklinde tanımlamıştır.⁹ Buna göre yumuşak güç bağlamında bir devletin kendi değerlerini, kültürel özelliklerini, dış politika uygulamalarını cezbedici bir şekilde kullanması beklenmektedir. Yumuşak güç politikaları izleyen bir devletin, başka devletlerin politikalarını kendi lehine etkileme yeteneği söz konusu olmaktadır. Yumuşak güç vasıtasıyla karşı tarafa ödül ya da ceza yoluyla doğrudan müdahale edilmesi söz konusu değildir. Dolayısıyla yumuşak güç politikası izleyen bir devlet kendi değerlerini karşı tarafa gönüllü olarak kabul ettirmeye çalışmaktadır. Ancak bu etkileyici değerlerin güce dönüşmesi için karşı tarafın bu değerlerden haberdar olması gerekmektedir. Bu ise kamu diplomasisi faaliyetleri yoluyla gerçekleşmektedir.¹⁰

Yumuşak gücün önemli bir aracı olan kültürü, Nye popüler kültür ve yüksek (üst) kültür olarak iki başlıkta incelenmektedir. Nye'ya göre popüler kültür ile daha geniş halk kitlelerine ulaşılır. Üst kültür ise sanat, eğitim, edebiyat faaliyetlerinin hedef kitlesini oluşturan seçkinlerden bahsetmektedir. Nye, üst kültürün başka coğrafyalara taşınarak yumuşak güç unsuruna dönüşmesinde eğitimin önemli bir rol oynadığını belirtmektedir.

⁵ Joseph S. Nye, *Soft Power The Means To Success In The World Politics*, Public Affairs, New York 2004, s. 1-2.

⁶ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations*, Knopf, New York 1949, s. 13-14.

⁷ Elif Hande Paçaoğlu, s. 37.

⁸ Joseph S. Nye, a.g.e., s. 5.

⁹ Ayhan Nuri Yılmaz, Gökmen Kılıçoğlu, “Balkanlar’da YTB ve TİKA’nın Türk Kamu Diplomasisi Kurumları Olarak Faaliyetleri ve Türkiye’nin Bölgedeki Yumuşak Gücüne Etkileri”, *Finans ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, 2017, s. 117.

¹⁰ Kadir Sancak, “Balkanlar’da Türkçe Öğretimi Faaliyetlerinin Kamu Diplomasisi Perspektifinden Analizi”, *Paradigma İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi*, Cilt 11, Sayı 2, 2022, s. 56.

Böylelikle eğitim vasıtasıyla iletişim kurulan insanlara katkı sağlanır¹¹ ve yumuşak güç elde edilir. Esasında yumuşak güç, kültürel ve siyasi değerler ile kurumlar ve meşru politikaların çekiciliği ile ilişkilendirilmektedir. Yumuşak gücü üreten kaynaklar ise büyük ölçüde bir kuruluşun ifade ettiği kültürel değerlerden, politikalarıyla ortaya koyduğu çıktılardan ve başka ülkelerle ilişkilerini ele alma şekline meydana gelmektedir.¹² Yumuşak güç, medya organları, sivil toplum örgütleri, diziler, düşünce kuruluşları ve şirketler gibi vasıtalar aracılığıyla uygulanmaktadır¹³ Dolayısıyla devletler, yumuşak güç unsurları vasıtasıyla diğer devletlerin rızalarını kazanmak suretiyle hem kendi isteklerini onlara kabul ettirmekte hem de saygınlıklarını arttırmış olmaktadır.

Balkanlar’da Türkiye’nin Yumuşak Güç Politikaları

Türkiye’nin Balkanlar politikası 1991’den önce daha ziyade Soğuk Savaş koşullarının etkisinde kalmış olsa da 1990’ların başından itibaren söz konusu bölgede yaşanan etnik çatışmalar, kitlesel insan hakları ihlalleri ve savaşlar yüzünden daha faal bir dış politika izlenmeye başlanmıştır. Türkiye bilhassa Bosna Savaşı’nın yaşandığı dönemde özelde bu ülkede genelde ise Balkan yarımadasında Birleşmiş Milletler Örgütü ve NATO gibi kurumlar aracılığıyla uluslararası barışın tesisi için büyük bir gayret sarf etmiştir.¹⁴

Balkanlar’da Müslüman ve Türk nüfusunun varlığı, Türkiye’nin bölgede barışın ve istikrarın sağlanması için adımlar atmasında etkili olan faktörlerden biri olmuştur.¹⁵ Gerek imparatorluk mirası olarak görülen topraklar ve manevi bağlar gerekse coğrafi yakınlık sebebiyle Türkiye’nin Balkanlar’a yönelik ilgisi artmıştır. Balkan ülkeleriyle ekonomik, kültürel ve siyasi ilişkileri geliştirmenin yanı sıra Balkan halkları ile iletişim kurmak Türkiye’nin dış politikada öncelikli hedefleri hâline gelmiştir. Sovyetler Birliği’nin dağılmasının ardından bölgede güç boşluğunun ortaya çıkmasıyla, Balkanlar’da etkin bir rol oynamak isteyen Türkiye, 2000’li yıllarla birlikte tarihsel ve kültürel bağlarının bulunduğu bu coğrafyada nüfuzunu genişletmeye yönelik daha faal politikalar izlemeye başlamıştır.

Balkanlar’daki Türklerin haklarının korunması Türkiye’nin bölgeye yönelik politikalarında öncelikli meseleler arasındaki yerini almıştır. Bu bağlamda Türkiye Balkanlar’da Müslüman ve Türk topluluklarla geleneksel ve kültürel bağlarını sürdürmeyi hedeflemiş; “merkez ülke”, “model ülke”, “iyi komşuluk ilişkileri” gibi ilkeleri bölge politikasının temel ölçütleri olarak belirlemiştir. Türkiye’nin bölgede kültürel ve ekonomik açıdan etkin olma çabaları bazı çevreler tarafından ise Neo-Osmanlılık olarak değerlendirilmiştir.¹⁶

Türkiye’nin savaşları önleme çabaları ve Balkanlar’daki Müslümanların temsil ettikleri manevi değerlere atfettiği önem ile kendi ulusal çıkarları arasında kuvvetli bir ilişki bulunmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye söz konusu bölgede sert güç araçlarından ziyade

¹¹ Fahri Türk, Taner Karakuzu, Ahmet Özdemir, İlker Limon, “Yumuşak Güç Bağlamında Orta Asya’da Türk Dizileri ve TRT Kurumunun Rolü”, Elektronik Siyaset Bilimi Araştırmaları Dergisi, Cilt 14, Sayı 1, 2023, s. 5.

¹² Joseph S. Nye, a.g.e., s. 6-8.

¹³ Soner Tauscher, “Uluslararası İlişkilerde Toplumsal Hafıza ve Yumuşak Güç: Türkiye’nin Kamu Diplomasisi Mimarısında TİKA ve YTB’nin Stratejik Rolü”, Avrasya Etüdleri, Sayı 64, 2025, s. 241.

¹⁴ Elif Hande Paçaoğlu, a.g.m., s. 43-44.

¹⁵ Ayhan Nuri Yılmaz, Gökmen Kılıçoğlu, a.g.m., s. 116.

¹⁶ Nevin Türker Yıldız, s. 262.

yumuşak gücü önceleyen bir dış politika anlayışı benimsemiştir.¹⁷ Böylece yumuşak güç unsurları Türk dış politikasının önemli araçları hâline gelmiştir.¹⁸

Yumuşak gücün önemli bileşenlerinden biri olan kültür diplomasisi Türkiye'nin Balkanlar politikasında önemli vasıtalarından biri olarak yer almaktadır. Türkiye kültür diplomasisi ve yumuşak güç kurumları vasıtasıyla, Yugoslavya dağıldıktan sonra bağımsızlığını kazanan yeni ülkelerde olumlu bir imaj oluşturmayı başarmıştır. Bölgeye yönelik insani yardımlar, kültür ve dil politikaları Türkiye'nin bu olumlu imajı kazanmasında önemli rol oynamıştır. Bu kazanımların elde edilmesinde; Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), Yurt Dışı Türkler Akaraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)¹⁹, Yunus Emre Enstitüsü²⁰ ve Maarif Vakfı²¹ gibi kamu diplomasisi kurum ve kuruluşları önemli hizmetler görmüş ve görmektedirler.²² Bu kurumların yanı sıra Türkiye'nin Balkanlar politikasında bir takım diğer yumuşak güç unsurları da etkili olmaktadır. Örneğin Türkiye Belediyeler Birliği vasıtasıyla gerçekleştirilen kardeş şehir uygulamaları, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu²³ ve Kızılay bunların başında

¹⁷ Aslı Selefın Aygün, "Balkanlardaki Türk Kültürel Mirasına Yönelik Türkiye'nin Yumuşak Güç Kullanımı", Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, Cilt 74, 2024, s. 370.

¹⁸ Nikolina Kunic, Eski Yugoslavya Coğrafyasında Türkiye, Rusya ve Çin'in Kültür ve Dil Politikaları: Karşılaştırmalı Bir Çözümleme, (Ed.) Fahri Türk, Paradigma Akademi Yayınları, Çanakkale 2025, s. 24.

¹⁹ 2010 yılında hayata geçirilen YTB yurt dışında yaşayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına, soydaşlara, akrabalar topluluklarına ve Türkiye'de eğitim gören uluslararası öğrencilere yönelik çalışmalar yürütmektedir. YTB'nin faaliyet alanları Balkanlar, Afrika, Kafkasya, Asya ve Orta Doğu gibi coğrafyalarda yer alan ülkeleri kapsamaktadır. YTB'nin Balkanlar'daki faaliyetleri incelendiğinde, öğrenci değişim programlarından gençlik akademilerine kadar çeşitli alanlarda birçok projenin gerçekleştirildiği görülmektedir. Türkiye, YTB faaliyetleri kapsamında bölgede Türk ve Müslüman kültürünün korunması ve bunun genç nesillere aktarılmasını hedeflemektedir. Balkan ülkelerindeki gençlere, Türkiye Bursları kapsamında eğitim imkânı sunulması ve bu öğrencilerin Türkiye'de yükseköğrenim görmelerinin teşvik edilmesi bunun somut örneklerinden biridir. Bunların yanı sıra YTB, sözlü tarih çalışmaları, konferanslar, sempozyumlar, Türkçe yaz okulları ve kültürel geziler gibi faaliyetler yürütmektedir. YTB'nin Kuzey Makedonya'daki faaliyetleri de tıpkı diğer Balkan ülkelerinde olduğu gibi Türkiye Bursları, Balkan Gençlik Okulları ve kültürel gezi programları gibi alanlarda yoğunlaşmaktadır, [Nevin Türker Yıldız, a.g.e, s. 271, Hande Paçaoğlu, a.g.m, s. 49; Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, <https://ytb.gov.tr/kurumsal/baskanlik>, (09.05.2026)].

²⁰ Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye'nin uluslararası alanda tanınırlığına ve güvenilirliğine katkıda bulunmak amacıyla dünyanın her yerinde Türk dilini ve kültürünü tanıtmak amacıyla 2009 yılında kurulmuştur. Dolayısıyla bu kurumun amacı, Türk dilinin, tarihinin ve sanatının tanınırlığına katkı sunmak, bunları daha iyi tanıtmak için bu alandaki bilimsel çalışmaları teşvik etmek ve bu hedefe binaen çeşitli kurumlarla iş birliği yapmaktır. Faaliyetlerine ilkin Balkanlar'da başlayan bu kurum, zaman içinde faaliyet alanını dünyanın birçok ülkesini kapsayacak şekilde genişletmiştir. Yunus Emre Enstitüsü "Balkanlar'da Kültürel Mirasın Yeniden İnşası" projesi kapsamında bu bölgedeki gençlere Türkiye'nin kültürel mirasını tanıtmaktadır. Esas itibarıyla Türkçe kursları düzenleyen ve Türk kültürünün ve geleneklerinin tanıtılmasına katkı sağlayan Yunus Emre Enstitüsü; Kuzey Makedonya'da Üsküp, Kalkandelen, Ohri, Struga, Manastır, Pirlpe, Köprülü, İştıp, Usturumca ve Gostivar gibi şehir ve kasabalarda el yazması ve tarihi eserlerin bakım ve onarımlarını yapmıştır. Ayrıca Yunus Emre Enstitüsü Kuzey Makedonya'da yürütülen Türkoloji projesi kapsamında Üsküp Kiril Metodi Üniversitesi ve Gotse Delçev Üniversitesi gibi yükseköğretim kurumların bünyelerinde Türk Dili bölümlerinin açılmasına katkı sunmuştur, [Nikolina Kunic, a.g.e., s. 28-29, 31, 50; Nevin Türker Yıldız, a.g.e., s. 268; Yunus Emre Enstitüsü, <https://www.yee.org.tr/tr/hakkimizda/baskanin-mesaji>, (09.05.2026)].

²¹ Bu vakıf, Türkiye Cumhuriyeti adına yurt dışında eğitim öğretim faaliyetleri yürütmek amacıyla 2016 yılında kurulmuştur. Türkiye Maarif Vakfı okul öncesinden yükseköğretime kadar olan tüm seviyelerde eğitim öğretim faaliyetleri yapmaktadır. Balkan coğrafyası, Türkiye Maarif Vakfı'nın özel bir önem verdiği bölgelerin başında gelmektedir. Bu bağlamda özellikle Kuzey Makedonya, Arnavutluk, Kosova, Bosna Hersek, Sırbistan ve Romanya gibi ülkeler dikkat çekmektedir. Maarif Vakfı Kuzey Makedonya'nın Kalkandelen şehrinde ortaöğretim seviyesinde bir okul kurmuştur, [Kadir Sancak, a.g.m., s. 61; Nikolina Kunic, a.g.e., s. 47-48; Türkiye Maarif Vakfı, <https://turkiyemaarif.org/page/hakkimizda>, (09.05.2026)].

²² Nikolina Kunic, a.g.e., s. 25.

²³ Nevin Türker Yıldız, a.g.e., s. 273-274.

gelmektedir. Ayrıca Türk televizyon dizileri, Türkiye'nin Balkanlar'daki yumuşak gücüne katkı sunan önemli araçlarından bir diğeridir.

Kuzey Makedonya ve Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı

Bu bölümde ilkin TİKA'nın kurumsal varlığından ve Kuzey Makedonya'daki mevcudiyetinden bahsedildikten sonra alt başlıklarda ise bu kurumun sektörel bazda gösterdiği faaliyetler mercek altına alınmaktadır. 1992 yılında “Ekonomik, Kültürel ve Teknik İşbirliği Başkanlığı” adıyla kurulan TİKA Türkiye'nin belki de en önemli yumuşak güç araçlarından biridir. 1992-1999 yılları arasında Dışişleri Bakanlığı çatısı altında faaliyet gösteren TİKA'nın etkinlik alanları bu dönemde Balkanlar ve Orta Asya bölgesi ile sınırlanmıştır.²⁴ TİKA'nın kuruluş amacı aşağıdaki ifadelerle ortaya konmuştur:

“Başta Türk dilinin konuşulduğu Cumhuriyetler ve Türkiye'ye komşu ülkeler olmak üzere, gelişme yolundaki ülkelerin kalkınmalarına yardımcı olmak, bu ülkelerle ekonomik, ticari, teknik, sosyal, kültürel ve eğitim alanlarındaki iş birliğini projeler ve programlar aracılığıyla geliştirmek, bu yoldan, gelişme yolundaki ülkelere yapılacak yardımlarla ilgili işlemleri yürütmek”²⁵

Yukardaki ifadelerden hareketle, Türkiye'nin ortak kültürel ve tarihi mirasa sahip olduğu ülkelere, kalkınma ve iş birliği yardımları yapma görevinin bu kuruluşu verildiği söylenebilir. Söz konusu yardımların icrası ve eşgüdümü TİKA tarafından sağlanmaktadır. TİKA bu ülkelere sadece mali yardımlar değil bilâkis eğitim, kültür, sosyal, ekonomik ve teknik alanlarda da destek vermektedir.²⁶

Kurulduğu dönemde Dışişlerine Bakanlığına bağlı olan bu kurum 1999 yılında Başbakanlığa bağlanmıştır. Ardından 2001 yılında TİKA yapısal bir dönüşüm geçirerek “Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı” adını almıştır.²⁷ Bu kurumun faaliyet gösterdiği coğrafyalar zaman içinde Balkanlar ve Orta Asya'dan Afrika, Latin Amerika ve Pasifik bölgelerine kadar uzanmıştır. Toplumsal ve iktisadi hayatın her alanında projeler yürüten TİKA, yurt dışında Türkiye'nin barışçıl politikalarına katkı sunmaktadır.²⁸ İnsani yardımlara ve kalkınma yardımlarına önem veren TİKA, zamanla Türkiye'nin en önemli yumuşak güç aracı hâline gelmiştir. TİKA yardımları kapsamında genelde; insani ve teknik yardımlar, çeşitli kurslar, seminerler, öğrenci değişim programları düzenlenmekte; alt yapıların geliştirilmesi sağlanmakta, sağlık ve konut projeleri hayata geçirilmektedir.²⁹ Ayrıca, ekonomik ve sosyal hizmetler, tarım, ormancılık, hayvancılık, balıkçılık, turizm vb. sektörlerle destek verilmektedir.³⁰

TİKA'nın küresel ölçekte görünürlüğünün artması ise 2005 yılından sonra gerçekleşmiştir. Kurum sadece teknik yardım yapan bir kuruluştan, zaman içinde kalkınma iş birliğini yöneten büyük bir organizasyona dönüşmüştür. Bakanlıklar üstü eşgüdüm sağlama yetkisi verilen TİKA'ya aynı zamanda yurt dışına yapılan teknik yardımların

²⁴ Yüksel Demirkaya, Ferhat Çelik, “Uluslararası İlişkilerde Kamu ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Stratejik İşbirliği: TİKA Faaliyetleri Analizi”, Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, 2021, s. 125.

²⁵ Osman Gökhan Hatipoğlu, “Farklı Kamu Kurumu Olarak TİKA: Örgüt Yapısının Dönüşümü Hakkında Bir Analiz”, Türkiye Siyaset Bilimi Dergisi, cilt 1, sayı 1, 2018, s. 103.

²⁶ Osman Gökhan Hatipoğlu, , s. 99, 103.

²⁷ Osman Gökhan Hatipoğlu, 103-104.

²⁸ Türk İşbirliği Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, <https://tika.gov.tr/kurumumuz/tarihce/>, (09.05.2026).

²⁹ Elif Hande Paçaoğlu, a.g.m., s. 47.

³⁰ Yüksel Demirkaya, Ferhat Çelik, a.g.m., s. 129.

envanterinin tutulması görevi de tevdi edilmiştir. Buna bağlı olarak, yurtdışındaki proje koordinasyon ofislerinin sayısı artırılmıştır.³¹

2011 tarihinde ise merkezi teşkilatlanması yeniden yapılandırılan ve uzmanlaşma düzeyi artırılan TİKA'nın adı Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı şeklinde güncellenmiştir. 2018 yılından itibaren kamu tüzel kişiliğine haiz ve özel bütçeli olarak nitelendirilmiş olan TİKA Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.³² Tüm bu gelişim süreci göstermektedir ki, TİKA zamanla çevre ülkelere teknik ve mali destek sunmanın ötesine geçerek Türkiye'nin uluslararası alandaki etkisini güçlendiren önemli bir kamu diplomasisi aracına dönüşmüştür.

Bu minvalde TİKA Türkiye'nin Balkanlar politikasında yeri doldurulamaz bir aktör hâline gelmiştir. TİKA, Balkanlar'da eğitimden tarıma, hayvancılıktan sosyal hizmetlere kadar pek çok alanda hizmet sunmaktadır. Ayrıca bu coğrafyada tarihi ve kültürel mirasın korunmasına önem veren TİKA bu mirasın korunması için onarım ve tadilat çalışmaları yürütmektedir.³³ Esasında TİKA aracılığıyla gerçekleştirilen sosyal, ekonomik ve kültürel faaliyetlerin maksadı soydaşların sorunlarına çözüm üretmek, onların kalkınmalarına destek olmak, bölgede asimilasyonu önleyerek Türk varlığının devamlılığını sağlamak ve Türk kültürel mirasını korumaktır.³⁴

Yukarıda TİKA hakkında yapılan kısa değerlendirmeden sonra bu kurumun Kuzey Makedonya'daki durumu hakkında ise şunlar söylenebilir: Kuzey Makedonya, Balkanlar'da TİKA'nın yakından ilgilendiği önemli bir ülke konumundadır. Bu ülkede Makedonya Türklüğünün varlığı burayı TİKA açısından daha önemli hâle getirmektedir. TİKA'nın Kuzey Makedonya'daki faaliyetleri, iki ülke arasında 2005 yılında imzalanan İşbirliği Protokolüne göre yürütülmektedir. Bu kurumun başkent Üsküp'te bir koordinasyon ofisi bulunmaktadır. Kuruluşundan bu yana, eğitim, sağlık, tarım ve hayvancılığın geliştirilmesi, kırsal kalkınma, idari ve sivil alt yapıların güçlendirilmesi, kurumsal kapasitelerin geliştirilmesi, kültürel iş birliği ve kültürel mirasın korunması gibi alanlarda yaklaşık 1200 proje³⁵ hayata geçirmiştir.³⁶ Aşağıda TİKA'nın bu ülkede eğitim, sosyal, kültür, tarım, sağlık ve teknik alanlarda son yıllarda gösterdiği faaliyetler mercek altına alınmaktadır.

Eğitim

TİKA'nın Kuzey Makedonya'da en fazla önem verdiği alanların başında hiç kuşkusuz eğitim gelmektedir. Bu bağlamda Türkçe öğretimi öncelikli konumdadır. Örneğin TİKA, bu ülkede Türkçe eğitimi desteklemek amacıyla Makedonya Türk Sivil Toplum Teşkilatları Birliği (MATÜSİTEB) ile iş birliğine gitmek suretiyle 2005'ten bu yana Türk öğrencilere burs tahsis etmektedir.³⁷ TİKA, 2021 yılında Kuzey Makedonya Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından onaylanan “Daha Etkili Öğretim İçin” başlıklı yöntem kitabının basımına ve dağıtımına destek olmuştur. Böylece söz konusu kitap Türkçe eğitim veren okullarda görev yapan öğretmenlere dağıtılarak onların daha etkili ders anlatmalarına katkı sunmuştur. Bunların haricinde TİKA “Her Türk Köyüne Okul Yapımı” projesi kapsamında

³¹ Osman Gökhan Hatipoğlu, 106-107.

³² “Tarihçe, TİKA'nın Tarihi”, <https://tika.gov.tr/kurumumuz/tarihce/>, (24.05.2026).

³³ Nevin Türker Yıldız, a.g.e., s. 268-269.

³⁴ Fahri Türk, Christoph Giesel, “Makedonya Türkleri ve Türkçe”, Balkanlarda Yaşayan Türk Azınlıkları ve Türkçeye Yönelik Dil Politikaları, Der. Fahri Türk, Astana Yayınları, Ankara 2016, s. 139.

³⁵ “TİKA, Kuzey Makedonya'da Eğitim Alanındaki Destegini Sürdürüyor”, https://tika.gov.tr/detail-tika_kuzey_makedonya%27da_egitim_alanindaki_destegini_surduruyor/, (10.06.2026).

³⁶ “Kuzey Makedonya – Üsküp Program Koordinasyon Ofisi”, <https://tika.gov.tr/office/makedonya-uskup-program-koordinasyon-ofisi/>, (03.03.2025).

³⁷ Fahri Türk, Christoph Giesel, a.g.e., s. 170.

eğitim altyapısının güçlendirilmesini sağlamış, hizmet içi eğitim programlarının ve Türkçe kurslarının düzenlenmesi yönünde faaliyetler yürütmüştür.³⁸ Diğer bir faaliyet olan “10 Temel Eser Projesi” kapsamında ise Kuzey Makedonya’da Türkçe eğitim veren 64 okulun kütüphanesine kitap setleri dağıtılmıştır. Bu setler, ilkokullarda yardımcı kaynak olarak okutulan Türkçe kitaplardan oluşmaktadır. 2020 ve 2022 yıllarında olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilen bu proje kapsamında toplam 20.000 adet ders kitabı dağıtılmıştır. 2024 yılında ise TİKA ve Zor Derneği iş birliğine girmek suretiyle Kuzey Makedonya’da Türkçe eğitim veren okullara 30.000 adet “10 Temel Eser 3” adlı kitap seti dağıtmıştır.³⁹ Diğer yandan Türkçe eğitim veren okulların fiziki altyapılarının iyileştirilmesine destek sağlayan TİKA, 2025 yılında Üsküp’te bulunan Yaşar Bey İlkokulunu kapsamlı bir şekilde onararak eğitim-öğretim faaliyetlerinin niteliğinin artırılmasını sağlamıştır. Böylece mevcut derslikler modern eğitim standartlarına uygun bir şekilde yenilenerek tefriş edilmiştir. Bu okulda Türkçe öğrenen öğrencilerin yanı sıra Arnavutça ve Makedonca dillerinde eğitim alan öğrenciler de bulunmaktadır.⁴⁰

TİKA, ilköğretimin haricinde yükseköğretim düzeyinde de Türkçe eğitime destek vermektedir. Örneğin 2025 yılında söz konusu kurum bu kapsamda Kiril ve Metodi Üniversitesi Pedagoji Fakültesi bünyesinde yer alan Türkçe sınıflarını yenileyerek donatmıştır.⁴¹ Ayrıca gene aynı üniversitede bulunan Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde kütüphane, derslikler ve idari birimler tadil edilmiştir.⁴² Diğer yandan TİKA 2023 yılında, Kiril ve Metodi Üniversitesi Pedagoji Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesine onarım ve donanım desteği sağlamıştır. Bu kapsamda 360 öğrencinin kullandığı amfi yenilenmiştir. Ayrıca son anılan fakültede multimedya ders laboratuvarı kurulmuştur.⁴³

Diğer yandan TİKA fiziksel koşulların iyileştirilmesinin haricinde yükseköğretim kurumlarında yapılan akademik çalışmaları da desteklemektedir. Bu bağlamda, söz konusu kurum 2024 yılında, Üsküp’te Uluslararası Balkan Üniversitesi, Kahramanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi ve Karabük Üniversitesi gibi eğitim kurumları ile iş birliğinde 28 oturumda toplam 72 tebliğin sunulduğu “Uluslararası Kamu Yönetimi Forumu” adlı bir bilimsel etkinliğe maddi destek vermiştir.⁴⁴ Ayrıca, 2025 yılında Uluslararası Balkan Üniversitesinin ev sahipliğinde düzenlenen II. Uluslararası Rumeli Sosyal Bilimler Kongresine destek vermiştir. Bu kongreye TİKA’nın yanı sıra, YTB, Uluslararası Balkan Üniversitesi, İstanbul Rumeli Üniversitesi, Tiran New York Üniversitesi, Uluslararası Saraybosna Üniversitesi, Komrat Devlet Üniversitesi ve BALGENÇ gibi birçok paydaş destek vermiştir.⁴⁵

³⁸ “TİKA’dan Kuzey Makedonya’da Türkçe Eğitim Öğretimine Destek”, https://tika.gov.tr/detail-tika%27dan_kuzey_makedonya%27da_turkce_egitim_ogretimine_destek/, (11.05.2026).

³⁹ “TİKA, Kuzey Makedonya’da Türkçe Eğitime Destek Vermeye Devam Ediyor”, <https://tika.gov.tr/tika-kuzey-makedonyada-turkce-egitime-destek-vermeye-devam-ediyor/>, (11.05.2026).

⁴⁰ “TİKA Üsküp’teki İlkokulun Altyapısını Güçlendirdi”, <https://tika.gov.tr/tika-uskupte-ilkokulun-altyapisini-guclendirdi/>, (11.05.2026).

⁴¹ “TİKA Kuzey Makedonya’da Türkçe Eğitimi Destekliyor”, <https://tika.gov.tr/tika-kuzey-makedonyada-turkce-egitimi-destekliyor/>, (11.05.2026).

⁴² “Kuzey Makedonya’da Türkoloji Bölümü TİKA’nın Desteğiyle Yenilendi”, <https://tika.gov.tr/kuzey-makedonyada-turkoloji-bolumu-tikanin-destegiyle-yenilendi/>, (11.05.2026).

⁴³ “TİKA, Kuzey Makedonya’da Eğitim Alanındaki Desteğini Sürdürüyor”, https://tika.gov.tr/detail-tika_kuzey_makedonya%27da_egitim_alanindaki_destegini_surduruyor/, (10.06.2026).

⁴⁴ “25. Uluslararası Kamu Yönetimi Forumu TİKA’nın Desteğiyle Kuzey Makedonya’da Düzenlendi”, <https://tika.gov.tr/25-uluslararasi-kamu-yonetimi-forumu-tikanin-destegiyle-kuzey-makedonyada-duzenlendi/>, (11.06.2026).

⁴⁵ “Uluslararası Rumeli Sosyal Bilimler Kongresi, TİKA’nın Katkılarıyla Kuzey Makedonya’da Düzenlendi”, <https://tika.gov.tr/uluslararasi-rumeli-sosyal-bilimler-kongresi-tikanin-katkilariyla-kuzey-makedonyada->

TİKA Türkçe öğretimi kapsamında STK'ler ile de iş birliği yapmaktadır. Örneğin bu kurum, 2018 yılında MATÜSİTEB ile iş birliği yapmak suretiyle Ohri'de proje yazma eğitimi vermiştir.⁴⁶ Buna benzer diğer önemli bir faaliyet 2025 yılında, Millî Eğitim Bakanlığı, TİKA, Türkiye Maarif Vakfı, MATÜSİTEB ve Üsküp Eğitim Müşavirliği gibi kurumların iş birliğiyle "Eğitim Öğretimde Oyun Uygulamaları Eğitimi" programı yapılmıştır. Toplam 300 Türk öğretmenin katıldığı bu program kapsamında öğrenci odaklı öğrenmeye katkı sunmak amacıyla Türkiye'den gelen kıdemli öğretmenler yeni nesil öğrenciler, modern pedagojik yaklaşımlar, liderlik yönetimleri, eğitimde çözüm odaklılık ve oyun temelli eğitim tasarımları gibi konular üzerine seminerler vermişlerdir.⁴⁷

Sosyal ve Kültürel Alan

Kuzey Makedonya'da, TİKA'nın sosyal ve kültürel alanlardaki faaliyetleri, Osmanlı döneminden kalma mimarî eserlerin tadilatından kültürel etkinliklerin tertiplenmesine kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Örneğin, Alaca Camisi (Kalkandelen), Sultan Murad Camisi (Üsküp), Ali Paşa Camisi (Ohri) gibi ibadethaneler TİKA tarafından onararak tekrar hizmete sokulmuşlardır.⁴⁸ TİKA bu onarım işlerinin haricinde mahalli halk oyunlarının yaşatılmasını da desteklemektedir. Örneğin, Kuzey Makedonya'dan 35 kişilik halk oyunları ekibi 2025 yılında oyunlarını sergilemek üzere Türkiye'de yapılan Uluslararası Kültür ve Sanat Şöleni Halk Oyunları Festivaline davet edilmiştir.⁴⁹

Diğer yandan bu kapsamda TİKA kültürel gezilerin yapılmasına finansal destek vermektedir. Örneğin TİKA, Kuzey Makedonyalı Türk çocuklarının, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda, Türkiye'deki kardeşleri ile buluşmasına vesile olmuştur. 2024 yılında Kuzey Makedonya'daki (Üsküp) Tefeyyüz İlköğretim Okulu'ndan 35 öğrenci ve 9 öğretmen TİKA'nın destekleriyle Türkiye'nin farklı şehirlerini ziyaret etmişleridir. Böylelikle ortak tarih ve kültürel değerler paylaşılmıştır.⁵⁰ 2025 yılında Türkiye'ye düzenlenen kültür gezisi çerçevesinde ise Kuzey Makedonya'dan 90 öğrencinin Edirne, İstanbul, Çanakkale, Konya gibi illeri görmeleri sağlanmıştır. Böylece Makedonyalı gençlerin Türk kültürünü ve tarihini yakından tanımaları amaçlanmıştır.⁵¹

Diğer yandan Ramazan aylarında iftar programları düzenleyen TİKA,⁵² Kuzey Makedonya'da Türklerin ve diğer Müslüman halkların manevi değerlerini sürdürmelerini

duzenlendi/, (11.05.2026). Diğer yandan TİKA ve MATÜSİTEB, 21 Aralık 2024 tarihinde Türkçe Eğitim Bayramı vesilesiyle Türk dilinin ve kültürünün Balkanlar'daki tarihi ve durumu üzerine "Balkanlar'da Türk Dili ve Kültürü" başlıklı bir sempozyuma imza atmışlardır. ["TİKA ve MATÜSİTEB'den Balkanlarda Türk Dili İçin Ortak Sempozyum", <https://tika.gov.tr/tika-ve-matusitebden-balkanlarda-turk-dili-icin-ortak-sempozyum/>, (11.05.2026)].

⁴⁶ Fahri Türk, "Makedonya'da Türk Sivil Toplum Örgütleri: Türkçe Öğretimi ve Temel Sorunlar Bağlamında Bir İrdeleme", Elektronik Siyaset Bilimi Araştırmaları Dergisi, Cilt 10, Sayı 2, 2019, s. 39.

⁴⁷ "Kuzey Makedonya'da "Eğitim Öğretimde Oyun Uygulamaları Eğitimi" Programı", <https://tika.gov.tr/kuzey-makedonyada-egitim-ogretimde-oyun-uygulamaları-egitimi-programi/>, (11.06.2026).

⁴⁸ Nevin Türker Yıldız, a.g.e., s. 269-270.

⁴⁹ "Kuzey Makedonya'dan Türkiye'ye Kültür Köprüsü: Halk Oyunlarıyla Ortak Miras Sahneye Taşındı", <https://tika.gov.tr/kuzey-makedonyadan-turkiyeye-kultur-koprusu-halk-oyunlariyla-ortak-miras-sahneye-tasindi/>, (14.05.2026).

⁵⁰ "Kuzey Makedonyalı Çocuklar 23 Nisan'ı Türkiye'de Kutladı", <https://tika.gov.tr/kuzey-makedonyali-cocuklar-23-nisani-turkiyede-kutladi/>, (11.06.2026).

⁵¹ "TİKA'nın Desteğiyle Düzenlenen Kültürel Programda, 90 Öğrenci Türkiye'yi Ziyaret Etti", <https://tika.gov.tr/tikanin-destegiyle-duzenlenen-kulturel-programda-90-ogrenci-turkiyeyi-ziyaret-etti/>, (14.05.2026).

⁵² "TİKA'dan Kalkandelen'de Ramazan Boyunca Gönül Sofrası", <https://tika.gov.tr/tikadan-kalkandelende-ramazan-boyunca-gonul-sofrasi/>, (14.05.2026).

desteklemektedir. Omuz verilen kültürel faaliyetlerden bir diğeri ise Hıdırellez adlı bahar şenliğidir. Kuzey Makedonya’da Türk kültürüne ait bir festival olarak bilinen Hıdırellez, 2007 yılından beri TİKA tarafından desteklenmektedir. Bu festival TİKA’nın destekleriyle gene aynı yıl “Uluslararası Hıdırellez Bahar Şenlikleri Festivali” adıyla UNESCO tarafından “İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsili” listesine alınmıştır.⁵³

TİKA’nın geleneksel hâle gelmiş diğeri bir kültürel faaliyeti ise 2015’ten bu yana düzenlenen şair Yahya Kemal Beyatlı’yı anma programlarıdır. Örneğin 21 Aralık 2024 tarihinde Üsküp’te kutlanan Türkçe Eğitim Bayramı kapsamında “10. Uluslararası Yahya Kemal Beyatlı Türkçe Şiir Şöleni” başlıklı bir etkinlik düzenlenmiştir. Yahya Kemal’in hayatı ve çalışmaları hakkında bilgi verilen bu şölende Balkanlar, Türkiye ve KKTC gibi farklı coğrafyalardan gelen şairler kendi şiirlerini okumuşlardır.⁵⁴

TİKA, 2023 yılında 21 Aralık Türkçe Eğitim Bayramı kutlamaları kapsamında Üsküp’te MATÜSİTEB, Kiril ve Metodi Üniversitesi bünyesindeki Türk Dili ve Edebiyatı bölümü iş birliğinde “Orta Asya’dan Balkanlar’a Türk Dili ve Kültürü” sempozyumu düzenlenmiştir.⁵⁵ Kültürel etkinlikler çerçevesinde Hıdırellez, 21 Aralık Türkçe Günü, Yahya Kemal Beyatlı’yı Anma Gecesi gibi kutlama ve anma törenlerinin gerçekleştirilmesi sadece Türk kültürünün gelecek nesillere aktarılmasına katkı sağlamakla kalmamakta aynı zamanda uluslararası ilişkilerin geliştirilmesine de hizmet etmektedir. Örneğin, TİKA Başkanı Abdullah Eren, Aralık 2025’te TİKA Üsküp ofisinin 20’nci kuruluş yılı vesilesiyle gerçekleştirdiği ziyaret kapsamında, Kuzey Makedonya Cumhurbaşkanı Gordana Siljanovska Davkova ile görüşerek iki ülke arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine yönelik konuları teati etmiştir.⁵⁶ Bu tür faaliyetler, ortak tarih ve kültürel değerler etrafında karşılıklı anlayış ve iş birliğini teşvik ederek diplomatik ilişkiler için uygun bir zemin oluşturmaktadır.

Tarım

TİKA, Kuzey Makedonya’da tarım alanındaki projeleri de desteklemektedir. TİKA’nın Üsküp Koordinatörü Mehmet Bayrak, 2024 yılında Gostivar’da tarım ve seracılık alanında yapılan yardımların tanıtıldığı bir etkinlikte, TİKA olarak söz konusu yıla kadar yaklaşık 1000 çiftçi aileyi seralarla tanıştırdıklarını dile getirmiştir. Bunun yanı sıra, 600’e yakın aileye iklim ve çevre koşullarına uygun yüksek verimli çilek, ceviz, erik, nar ve badem fidanları tedarik edildiğini, 11 bölgeden 100 çiftçi aileye ise 125’şer metrekare büyüklüğünde damlama-sulama sistemi ile donatılmış seralar kurulduğunu ve çiftçilere domates ve biber tohumları verildiğini belirtmiştir.⁵⁷

TİKA 2024 yılında Türklerin yoğun olarak yaşadıkları Lazova, Gostivar, Merkez Jupa, Karbinstsi, İştip, Radoviş, Konçe, Valandova, Demir Kapı, Resne, Gradsko ve Plasnitsa gibi şehir ve kasabalarda süt üretimini desteklemek amacıyla 90 çiftçi ailesine süt

⁵³ “TİKA’nın Katkılarıyla Hıdırellez Coşkusu Kuzey Makedonya’da Yaşandı”, <https://tika.gov.tr/tikanin-katkilariyla-hidirellez-coskusu-kuzey-makedonyada-yasandi/>, (14.05.2026).

⁵⁴ “10. Uluslararası Yahya Kemal Beyatlı Türkçe Şiir Şöleni, TİKA’nın Desteğiyle Kuzey Makedonya’da Düzenlendi”, <https://tika.gov.tr/10-uluslararasi-yahya-kemal-beyatli-turkce-siir-soleni-tikanin-destegiyle-kuzey-makedonyada-duzenlendi/>, (11.06.2026).

⁵⁵ “Üsküp’te “Orta Asya’dan Balkanlara Türk Dili Ve Kültürü” Sempozyumu Düzenlendi”, https://tika.gov.tr/detail-uskup_te_orta_asya_dan_balkanlara_turk_dili_ve_kulturu_sempozyumu_duzenlendi/, (11.06.2026).

⁵⁶ “Kuzey Makedonya Cumhurbaşkanı Gordana Siljanovska-Davkova, TİKA Başkanı Abdullah Eren ile Görüştü”, <https://tika.gov.tr/kuzey-makedonya-cumhurbaskani-gordana-siljanovska-davkova-tika-baskani-abdullah-eren-ile-gorustu/>, (11.05.2026).

⁵⁷ “TİKA’dan Kuzey Makedonya’da çiftçilere tarımsal ekipman desteği”, <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/tikadan-kuzey-makedonyada-ciftcilere-tarimsal-ekipman-destegi/3166129>, (02.06.2026).

sağma makineleri, süt taşıma bidonları ve bir takım hijyen malzemeleri hibe etmiştir. Böylece çiftliklerin teknik alt yapılarının iyileştirmesi suretiyle çiftçilerin refah seviyelerinin artırılarak kırsal bölgelerden büyük şehirlere göçün önlenmesi amaçlanmıştır.⁵⁸ TİKA gene aynı yıl Kalkandelen, Gostivar, Kırçova, Plasnitsa, Ohri, Struga, Negotin, Çaşka, Kumanova, Vasilova ve Konçe gibi bölgelerde 100 çiftçi aileye seracılık alanında tarımsal ekipman desteği sağlamıştır. Bunun haricinde 200 çiftçi aileye ise ortak olarak kullanılmak üzere 20 adet motokültivatör, 20 adet zirai ilaç püskürtme ve gübreleme makinesi, 6 adet soğan ekme makinesi ve 6 adet soğan-patates hasat makinesi verilmiştir.⁵⁹ 2025 yılında ise “Sera ve Tarımsal Ekipman Destek Projesi” adlı bir proje uygulamaya konmuştur. Diğer yandan TİKA Kuzey Makedonya’da 140 çiftçi ailenin sebze yetiştirmesi için tarım işletmeleri kurmuştur. Ayrıca 1000 ailenin ortaklaşa kullanabileceği 50 adet sera kurulumu ile bazı tarım aletleri desteği sağlanmıştır.⁶⁰

Yukarıda sayılanların haricinde TİKA, 2021 yılında başta Türk ve Makedon aileler olmak üzere farklı etnik gruplara mensup 200 aileye modern arıcılık eğitimi vermiş ve ekipman desteği sağlamıştır.⁶¹ Ardından 2025 yılında “Arıcılığın Geliştirilmesi Projesi” kapsamında Karbinsti, İştıp, Radoviş, Konçe, Vasilova, Valandova gibi yerleşim yerlerinde arıcılık yapan 30 aileye 300 adet modern arı kovani ve arıcılık için gerekli birtakım malzemeler bağışlamıştır. Kuzey Makedonya ekonomisi büyük ölçüde tarıma dayandığı için TİKA bu ülkede kırsal kalkınmayı desteklemeye büyük önem vermektedir. Bu bağlamda bölgedeki çiftçilerin birbirleriyle etkileşimlerinin artırılması için çiftçilere arıcılık, seracılık, meyvecilik, pirinç yetiştiriciliği alanlarında eğitim ve ekipman desteği verilmektedir.⁶²

Diğer yandan TİKA tarım alanındaki faaliyetleri kapsamında kadınlara yönelik çalışmalar da yapmıştır. Örneğin bu minvalde 2026 yılında “Kuzey Makedonya Üreten Kadınlar Sera Tarım İşletmeleri Kurulumu Projesi” adlı bir proje uygulamaya konmuştur. Bu çerçevede bilhassa Türklerin yoğun oldukları bölgelerde 100 kadın çiftçiye, sera altyapısı, sulama sistemleri, tohum ve tarımsal mekanizasyon gibi konularda destek verilmiştir. Bu sayede kadınlar ekonomik hayata kazandırılarak kırsal kalkınma teşvik edilmeye çalışılmıştır.⁶³

Sağlık

TİKA'nın Kuzey Makedonya’da faaliyet gösterdiği diğer alanlardan birisi olan sağlıkta ise bilimsel kongre organizasyonlarından tıbbi ekipman teminine kadar çok geniş bir yelpazede yardımlar yapılmaktadır. Bu kapsamda, Kuzey Makedonya’nın farklı bölgelerinde sağlık ocakları inşa edilmiş, acil polikliniklerde ve yoğun bakım ünitelerinde

⁵⁸ “TİKA’dan Kuzey Makedonya’daki Çiftçilere Destek”, <https://tika.gov.tr/tikadan-kuzey-makedonyadaki-ciftcilere-destek/>, (15.05.2026).

⁵⁹ “TİKA’dan Kuzey Makedonya’da Çiftçilere Tarımsal Ekipman Desteği”, <https://tika.gov.tr/tikadan-kuzey-makedonyada-ciftcilere-tarimsal-ekipman-destegi/>, (10.06.2026).

⁶⁰ “TİKA’dan Kuzey Makedonya Çiftçilerine Destek”, <https://tika.gov.tr/tikadan-kuzey-makedonya-ciftcilerine-destek/>, (15.05.2026).

⁶¹ “TİKA’dan Kuzey Makedonya’da 6 yılda 500 Proje”, https://tika.gov.tr/detail-tika%27dan_kuzey_makedonya%27da_6_yilda_500_proje/, (03.06.2026).

⁶² “TİKA’dan Kuzey Makedonya’da Yaşayan Soydaşlarımıza Ekipman Desteği”, <https://tika.gov.tr/tikadan-kuzey-makedonyada-yasayan-soydaslarimiza-ekipman-destegi/>, (15.05.2026).

⁶³ “Kuzey Makedonya’da “Üreten Kadınlar” Projesiyle 100 Kadın Çiftçiye Sera ve Tarım Desteği”, <https://tika.gov.tr/kuzey-makedonyada-ureten-kadinlar-projesiyle-100-kadin-ciftciye-sera-ve-tarim-destegi/>, (05.06.2026).

bir takım tadilat çalışmaları yapılmıştır. Örneğin bu bağlamda Kalkandelen'deki Klinik Hastanesine sağlanan tıbbi ekipman yardımları dile getirilebilir.⁶⁴

Diğer yandan TİKA Korona-19 salgınında Kuzey Makedonya'daki kreşlere, anaokullarına, ilk ve orta dereceli okullara 550 adet temassız ateş ölçer ve 750 adet dezenfektan istasyonu bağışlamıştır. Bu kurum gene aynı dönemde, bebek ölüm oranlarının azaltılması amacıyla Üsküp Devlet Hastanesi Çocuk Hastalıkları Kliniğinin Acil Ünitesinin ve Yeni doğan/Çocuk Yoğun Bakım Ünitesinin tadilatını yapmıştır. Ayrıca TİKA bu ülkede sağlık alanında erken teşhis ve önleyici tedavi hizmetlerinin yükseltilmesi amacıyla 2021 yılında Mobil Klinik Sağlık Taraması projesini hayata geçirmiştir.⁶⁵ Söz konusu kurum ayrıca salgın döneminde halkın kaliteli sağlık hizmeti alabileceği bir sağlık merkezi hayata geçirilmesi için çalışmalar yapmıştır. Bu minvalde TİKA ve Plasnica Belediyesi arasında 2021 yılında bir sağlık merkezi inşa edilmesine ilişkin iş birliği protokolü imzalanmıştır.⁶⁶

Bilimsel kongreler kapsamında ise TİKA'nın katkılarıyla, 11-13 Mayıs 2023 tarihleri arasında 26'ncı Balkan Dış Hekimleri Birliği Kongresi düzenlenmiştir. Bu kongrede Kuzey Makedonya, Türkiye, Bulgaristan, Arnavutluk, Bosna Hersek, Sırbistan, Karadağ, Slovenya, İtalya ve Yunanistan gibi çok sayıda ülkeden gelen dış hekimi akademisyenler bilgi alışverişinde bulunmuşlardır.⁶⁷ Gene TİKA'nın katkılarıyla, Uluslararası Balkan Üniversitesinde 24-27 Nisan 2025 tarihleri arasında 190 uzmanın katılımıyla "9'uncu Balkan Ülkeleri Anestezi Günleri" başlıklı bilimsel bir etkinlik tertiplenmiştir. Balkan coğrafyasında sağlık sistemlerinin güçlendirilmesine yönelik konuların tartışıldığı bu kongre Türkiye'nin sağlık diplomasisine önemli katkılar sunmuştur.⁶⁸ Yukarıda dile getirilenlerin haricinde benzer diğer bir etkinlik ise 17-18 Ekim 2025 tarihleri arasında, Kiril ve Metodi Üniversitesi bünyesinde düzenlenmiş olan Uluslararası Üroloji Kongresi olarak kayıtlara geçmiştir. Bu kongreye katılan Türk doktorlar bilgi ve deneyimlerini Makedonyalı meslektaşlarıyla paylaşmışlardır.⁶⁹

Teknik Alan

TİKA, Kuzey Makedonya'da arşivcilik ve kamu güvenliği gibi alanlarda bu ülkenin teknik altyapısının geliştirilmesine yönelik birtakım projeler yürütmektedir. Örneğin 2021'de TİKA'nın yapmış olduğu resmi açıklamalara göre; Osmanlı dönemine ait 774 dosya ve defterden oluşan arşiv materyali dijitalleştirilerek elde edilen yaklaşık 130 bin belge Osmanlı Arşivine kazandırılmıştır.⁷⁰ Bunun yanı sıra TİKA, 2022 yılında Kuzey Makedonya Devlet Arşivleri bünyesinde Osmanlı Dönemine ait bir bölüm kurulması için teknik donanım

⁶⁴ "TİKA'dan Kuzey Makedonya'ya Tıbbi Ekipman Desteği", https://tika.gov.tr/detail-tika%27dan_kuzey_makedonya_ya_tibbi_ekipman_destegi/, (15.05.2026).

⁶⁵ "TİKA'dan Kuzey Makedonya'da 6 yılda 500 Proje", https://tika.gov.tr/detail-tika%27dan_kuzey_makedonya%27da_6_yilda_500_proje/, (03.06.2026).

⁶⁶ "TİKA, Kuzey Makedonya'da Sağlık Merkezi İnşa Edecek", https://tika.gov.tr/detail-tika_kuzey_makedonya_da_saglik_merkezi_insa_edecek/, (01.06.2026).

⁶⁷ "TİKA'dan Kuzey Makedonya'da Düzenlenen Balkan Dış Hekimleri Birliği Kongresine Destek", https://tika.gov.tr/detail-tika_dan_kuzey_makedonya%27da_duzenlenen_balkan_dis_hekimleri_birligi_kongresine_destek/, (15.05.2026).

⁶⁸ "9. Balkan Ülkeleri Anestezi Günleri" Üsküp'te Tamamlandı", <https://tika.gov.tr/9-balkan-ulkeleri-anestezi-gunleri-uskupte-tamamlandi/>, (15.05.2026).

⁶⁹ "TİKA Desteğiyle Türk Üroloji Uzmanları Kuzey Makedonya'da Bilgi ve Tecrübelerini Paylaştı", <https://tika.gov.tr/tika-destegiyle-turk-uroloji-uzmanlari-kuzey-makedonyada-bilgi-ve-tecrubelerini-paylasti/>, (15.05.2026).

⁷⁰ "TİKA'dan Kuzey Makedonya'da 6 yılda 500 Proje", https://tika.gov.tr/detail-tika%27dan_kuzey_makedonya%27da_6_yilda_500_proje/, (03.06.2026).

desteği vermiştir.⁷¹ Diğer yandan TİKA, 2022 yılında Kuzey Makedonya Devlet Televizyonunun farklı dillerde yayın yapan MRT4 kanalının stüdyosuna; LED ekranlar, video sistemleri ve bir takım ekipmanlar bağışlayarak bu kanalın teknik alt yapısını güçlendirmiştir.⁷² TİKA'nın verdiği teknik destekler bağlamında diğer bir girişimi ise Konya Büyükşehir Belediyesi ve Üsküp Büyükşehir Belediyesi gibi kurumların iş birliğinde 2022 yılında Üsküp'te temel itfaiye eğitimi düzenlemesi olmuştur. TİKA'nın destekleriyle itfaiye personeline verilen kuramsal eğitimlerin ardından uzmanların denetiminde tatbikatlar yapılmıştır.⁷³

Yukarıda sayıların haricinde TİKA'nın teknik destekleri kapsamında, Kuzey Makedonya Maliye Bakanlığına bağlı olan malî polis bölümü için 2024 yılında teknik ekipman desteği sağlanmıştır. Böylece mali polis, üzerinde çalıştığı dosyaları ve verileri güvenli bir şekilde muhafaza etme fırsatına kavuşmuştur.⁷⁴ TİKA, Kuzey Makedonya Anayasa Mahkemesinin teknik alt yapısını güçlendirmek ve kurumsal kimliğini desteklemek amacıyla 2025 yılında önemli bir projeye imza atmıştır. Bu kapsamda söz konusu kurumun toplantı salonu yenilenerek ana salonun dijital alt yapısı yenilenmiştir. Bunların yanı sıra hâkimlere cübbe, idari personele ise üniforma desteği verilmiştir.⁷⁵

Sonuç

Günümüzde devletlerin uluslararası sistemdeki etkileri sadece askerî ve ekonomik güçleriyle değil, bilâkis diğer toplumların gözünde sahip oldukları kültürel cazibeleriyle ölçülmektedir. Yukarıdaki çözümlemede ortaya konduğu üzere TİKA'nın Kuzey Makedonya'daki faaliyetleri, Türkiye'nin bölgedeki gücünü pekiştiren ve uzun vadede Türk dış politikasına katkı sağlayan önemli bir yumuşak güç unsurudur. Her şeyden önce TİKA'nın Kuzey Makedonya'da yürüttüğü çalışmalar bu ülkede yaşayan Türklere katkı sağlayarak birtakım sorunlara çözümler getirmiştir. Yürütülen projeler, düzenlenen sempozyumlar ve kongreler, Türkiye'nin Kuzey Makedonya Türkleri ile bağlarının güçlendirilmesine vesile olmuştur. Özellikle Hidrellez, Yahya Kemal Beyatlı'yı anma günleri ve 21 Aralık Türkçe Eğitim Günü gibi etkinliklerin gelenekselleşmesi Türk kültürünün ve Türkçenin korunması, yaşatılması ve sonraki nesillere aktarılması bakımlarından çok önemli bir gelişmedir. Ancak söz konusu projelerden sadece Türkler yararlanmamışlar bu girişimler Kuzey Makedonya'da yaşayan diğer etnik grupları da dikkate almıştır. Örneğin sağlık merkezlerine, adliyelere, eğitim kurumlarına yapılan teknik yardımlar ile idari altyapıların ve tarımın güçlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen projeler tüm ülke halkına yönelik kapsayıcı girişimlerdir. Böylece Türkiye bir yandan Kuzey Makedonya'nın iç barışına katkı sağladığı gibi diğer yandan da bu ülke ile ikili ilişkilerini geliştirmektedir.

Yukarıda TİKA'nın Kuzey Makedonya'da gerçekleştirdiği faaliyetlere dair yapılan değerlendirme söz konusu kurumun bu ülkede izlediği gidişatın Türkiye'nin yumuşak gücüne ve kamu diplomasisine hizmet ettiğini gözler önüne sermiştir. Bu bağlamda Kuzey

⁷¹ “TİKA'dan Kuzey Makedonya Devlet Arşivlerine Donanım Desteği”, https://tika.gov.tr/detail-tika_dan_kuzey_makedonya_devlet_arsivlerine_donanim_destegi/, (15.05.2026).

⁷² “TİKA'dan Kuzey Makedonya Devlet Radyo Televizyonu'na Destek”, https://tika.gov.tr/detail-tika_dan_kuzey_makedonya_devlet_radyo_televizyonu_na_destek/, (15.05.2026).

⁷³ “TİKA, Kuzey Makedonya'da Temel İtfaiye Eğitimi Düzenledi”, https://tika.gov.tr/detail-tika_kuzey_makedonya_da_temel_itfaiye_egitimi_duzenledi/, (10.06.2026).

⁷⁴ “TİKA'dan Kuzey Makedonya Mali Polis İdaresine Teknolojik Ekipman Desteği”, <https://tika.gov.tr/tikadan-kuzey-makedonya-mali-polis-idaresine-teknolojik-ekipman-destegi/>, (15.05.2026).

⁷⁵ “TİKA'dan Kuzey Makedonya Anayasa Mahkemesi'ne Teknik Donanım Desteği”, <https://tika.gov.tr/tikadan-kuzey-makedonya-anayasa-mahkemesine-teknik-donanim-destegi/>, (15.05.2026).

Makedonya'nın Türkiye'yi güvenilir bir ülke ve stratejik bir ortak olarak gördüğü sylenabilir. Özellikle Türkiye'nin Kuzey Makedonya Türklerine ve diğr Müslümanlara karşı izlediğ olumlu ve barışçıl politika Ankara ve Üsküp' birbirine yakınlaştırmıştır. İşte tam da bu yüzden bilhassa TİKA'nın ve diğr kamu diplomasisi kurumlarının bu ülkedeki faaliyetlerini sürdürmesi Türkiye'nin bu ülke ile ikili ilişkilerini geliştirmeye matuftur.

KAYNAKÇA

- “9. Balkan Ülkeleri Anestezi Günleri Üsküp'te Tamamlandı”, <https://tika.gov.tr/9-balkan-ulkeleri-anestezi-gunleri-uskupte-tamamlandi/>, (15.05.2026).
- “10. Uluslararası Yahya Kemal Beyatlı Türkçe Şiir Şöleni, TİKA'nın Desteğiyle Kuzey Makedonya'da Düzenlendi”, <https://tika.gov.tr/10-uluslararasi-yahya-kemal-beyatli-turkce-siir-soleni-tikanin-destegiyle-kuzey-makedonyada-duzenlendi/>, (11.06.2026).
- “25. Uluslararası Kamu Yönetimi Forumu TİKA'nın Desteğiyle Kuzey Makedonya'da Düzenlendi”, <https://tika.gov.tr/25-uluslararasi-kamu-yonetimi-forumu-tikanin-destegiyle-kuzey-makedonyada-duzenlendi/>, (11.06.2026).
- Demirkaya, Yüksel ve Çelik, Ferhat, “Uluslararası İlişkilerde Kamu ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Stratejik İşbirliği: TİKA Faaliyetleri Analizi”, Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, 2021, s. 125-149.
- Hatipoğlu, Osman Gökhan, “Farklı Kamu Kurumu Olarak TİKA: Örgüt Yapısının Dönüşümü Hakkında Bir Analiz”, Türkiye Siyaset Bilimi Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, 2018, s. 99-116.
- Karakuzu, Taner ve Limon, İlker, “Türkiye-Hırvatistan İlişkileri: Kuramsal Bir Değerlendirme”, Acar, Hasan (ed.) Türkiye-Balkan Devletleri İlişkileri, Nobel, Ankara 2023, s. 199-226.
- Kunic, Nikolina, Eski Yugoslavya Coğrafyasında Türkiye, Rusya ve Çin'in Kültür ve Dil Politikaları: Karşılaştırmalı Bir Çözümleme, Türk, Fahri (ed.), Paradigma Akademi Yayınları, Çanakkale 2025.
- “Kuzey Makedonya Cumhurbaşkanı Gordana Siljanovska-Davkova, TİKA Başkanı Abdullah Eren ile Görüştü”, <https://tika.gov.tr/kuzey-makedonya-cumhurbaskani-gordana-silyanovska-davkova-tika-baskani-abdullah-eren-ile-gorustu/>, (11.05.2026).
- “Kuzey Makedonya'da 21 Aralık Türkçe Eğitim Günü Resepsiyonu Düzenlendi”, <https://tika.gov.tr/kuzey-makedonyada-21-aralik-turkce-egitim-gunu-resepsiyonu-duzenlendi/>, (11.05.2026).
- “Kuzey Makedonya'da Eğitim Öğretimde Oyun Uygulamaları Eğitimi Programı”, <https://tika.gov.tr/kuzey-makedonyada-egitim-ogretimde-oyun-uygulamalari-egitimi-programi/>, (11.06.2026).
- “Kuzey Makedonya'da Türkoloji Bölümü TİKA'nın Desteğiyle Yenilendi”, <https://tika.gov.tr/kuzey-makedonyada-turkoloji-bolumu-tikanin-destegiyle-yenilendi/>, (11.05.2026).
- “Kuzey Makedonya'da Üreten Kadınlar Projesiyle 100 Kadın Çiftçiye Sera ve Tarım Desteği”, <https://tika.gov.tr/kuzey-makedonyada-ureten-kadinlar-projesiyle-100-kadin-ciftciye-sera-ve-tarim-destegi/>, (05.06.2026).
- “Kuzey Makedonya – Üsküp Program Koordinasyon Ofisi”, <https://tika.gov.tr/office/makedonya-uskup-program-koordinasyon-ofisi/>, (03.03.2025).
- “Kuzey Makedonya'dan Türkiye'ye Kültür Köprüsü: Halk Oyunlarıyla Ortak Miras Sahneye Taşındı”, <https://tika.gov.tr/kuzey-makedonyadan-turkiyeye-kultur-koprusu-halk-oyunlariyla-ortak-miras-sahneye-tasindi/>, (14.05.2026).
- “Kuzey Makedonyalı Çocuklar 23 Nisan'ı Türkiye'de Kutladı”, <https://tika.gov.tr/kuzey-makedonyali-cocuklar-23-nisani-turkiyede-kutladi/>, (11.06.2026).
- Limon, İlker, “Yeni Kurumsalcılık Çerçevesinde Türkiye Romanya İlişkilerinin Amiral Gemisi: TİKA ve Yunus Emre Enstitüsü”, Elektronik Siyaset Bilimi Araştırmaları Dergisi, Cilt 16, Sayı 1, Ocak 2025, s. 44-75, <https://esbadergisi.com/images/sayi30/02-limon-romanya-yunus-emre-enstitusu.pdf>, (15.06.2026).
- Morgenthau, Hans J., Politics Among Nations, Knopf, New York 1949.

Nye, Joseph S., *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, Public Affairs, New York 2004.

Paaoğlu, Elif Hande, “Balkanlar’da Türkiye ve Avrupa Birliği’nin Yumuşak Gücü”, *Anadolu ve Balkan Araştırmaları Dergisi*, Cilt 3, Sayı 6, 2020, s. 35-69.

Sancak, Kadir, “Balkanlar’da Türkçe Öğretimi Faaliyetlerinin Kamu Diplomasisi Perspektifinden Analizi”, *Paradigma İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi*, Cilt 11, Sayı 2, 2022, s. 56-66.

Selefin Aygün, Aslı, “Balkanlardaki Türk Kültürel Mirasına Yönelik Türkiye’nin Yumuşak Güç Kullanımı”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Cilt 74, 2024, s. 361-375.

“Tarihçe, TİKA’nın Tarihi”, <https://tika.gov.tr/kurumumuz/tarihce/>, (24.05.2026).

Tauscher, Soner, “Uluslararası İlişkilerde Toplumsal Hafıza ve Yumuşak Güç: Türkiye’nin Kamu Diplomasisi Mimarisinde TİKA ve YTB’nin Stratejik Rolü”, *Avrasya Etüdleri*, Sayı 64, 2025, s. 229-264.

“TİKA Desteğiyle Türk roloji Uzmanları Kuzey Makedonya’da Bilgi ve Tecrübelerini Paylaştı”, <https://tika.gov.tr/tika-destegiyle-turk-uroloji-uzmanlari-kuzey-makedonyada-bilgi-ve-tecrubelerini-paylasti/>, (15.05.2026).

“TİKA Kuzey Makedonya’da Türkçe Eğitimi Destekliyor”, <https://tika.gov.tr/tika-kuzey-makedonyada-turkce-egitimi-destekliyor/>, (11.05.2026).

“TİKA Üsküp’teki İlkokulun Altyapısını Güçlendirdi”, <https://tika.gov.tr/tika-uskupte-ilkokulun-altyapisini-guclendirdi/>, (11.05.2026).

“TİKA, Kuzey Makedonya’da Eğitim Alanındaki Desteğini Sürdürüyor”, https://tika.gov.tr/detail-tika_kuzey_makedonya%27da_egitim_alanindaki_destegini_surduruyor/, (10.06.2026).

“TİKA, Kuzey Makedonya’da Sağlık Merkezi İnşa Edecek”, https://tika.gov.tr/detail-tika_kuzey_makedonya_da_saglik_merkezi_insa_edecek/, (01.06.2026).

“TİKA, Kuzey Makedonya’da Temel İtfaiye Eğitimi Düzenledi”, https://tika.gov.tr/detail-tika_kuzey_makedonya_da_temel_itfaiye_egitimi_duzenledi/, (10.06.2026).

“TİKA, Kuzey Makedonya’da Türkçe Eğitime Destek Vermeye Devam Ediyor”, <https://tika.gov.tr/tika-kuzey-makedonyada-turkce-egitime-destek-vermeye-devam-ediyor/>, (11.05.2026).

“TİKA’dan Kuzey Makedonya Anayasa Mahkemesi’ne Teknik Donanım Desteği”, <https://tika.gov.tr/tikadan-kuzey-makedonya-anayasa-mahkemesine-teknik-donanim-destegi/>, (15.05.2026).

“TİKA’dan Kuzey Makedonya Devlet Arşivlerine Donanım Desteği”, https://tika.gov.tr/detail-tika_dan_kuzey_makedonya_devlet_arshivlerine_donanim_destegi/, (11.06.2026).

“TİKA’dan Kuzey Makedonya Devlet Radyo Televizyonu’na Destek”, https://tika.gov.tr/detail-tika_dan_kuzey_makedonya_devlet_radyo_televizyonu_na_destek/, (15.05.2026).

“TİKA’dan Kuzey Makedonya Mali Polis İdaresine Teknolojik Ekipman Desteği”, <https://tika.gov.tr/tikadan-kuzey-makedonya-mali-polis-idaresine-teknolojik-ekipman-destegi/>, (15.05.2026).

“TİKA’dan Kuzey Makedonya’da 6 Yılda 500 Proje”, https://tika.gov.tr/detail-tika%27dan_kuzey_makedonya%27da_6_yilda_500_proje/, (03.06.2026).

“TİKA’dan Kuzey Makedonya’da iftilere Tarımsal Ekipman Desteği”, <https://tika.gov.tr/tikadan-kuzey-makedonyada-ciftcilere-tarimsal-ekipman-destegi/>, (10.06.2026).

“TİKA'dan Kuzey Makedonya'da Düzenlenen Balkan Dış Hekimleri Birliği Kongresine Destek”, https://tika.gov.tr/detail-tika_dan_kuzey_makedonya%27da_duzenlenen_balkan_dis_hekimleri_birligi_kongresine_destek/, (15.05.2026).

“TİKA'dan Kuzey Makedonya'da Türkçe Eğitim Öğretimine Destek”, https://tika.gov.tr/detail-tika%27dan_kuzey_makedonya%27da_turkce_egitim_ogretimine_destek/, (11.05.2026).

“TİKA'dan Kuzey Makedonya'da Yaşayan Soydaşlarımıza Ekipman Desteği”, <https://tika.gov.tr/tikadan-kuzey-makedonyada-yasayan-soydaslarimiza-ekipman-destegi/>, (15.05.2026).

“TİKA'dan Kuzey Makedonya'ya Tıbbi Ekipman Desteği”, https://tika.gov.tr/detail-tika%27dan_kuzey_makedonya_ya_tibbi_ekipman_destegi/, (15.05.2026).

“TİKA'dan Kuzey Makedonya'da Çiftçilere Tarımsal Ekipman Desteği”, <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/tikadan-kuzey-makedonyada-ciftcilere-tarimsal-ekipman-destegi/3166129>, (02.06.2026).

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, <https://tika.gov.tr/kurumumuz/tarihce/>, (09.05.2026).

Türk, Fahri, “Makedonya'da Türk Sivil Toplum Örgütleri: Türkçe Öğretimi ve Temel Sorunlar Bağlamında Bir İrdeleme”, *Elektronik Siyaset Bilimi Araştırmaları Dergisi*, Cilt 10, Sayı 2, 2019, s. 16-45.

Türk, Fahri ve Giesel, Christoph, “Makedonya Türkleri ve Türkçe”, Türk, Fahri (der.) *Balkanlarda Yaşayan Türk Azınlıkları ve Türkçeye Yönelik Dil Politikaları*, Astana Yayınları, Ankara 2016, s. 129-177.

Türk, Fahri ve Karakuzu, Taner, “Kurumsallaşıp Kurumsallaşamama İkileminde Türkiye'nin Orta Asya Politikaları (1991-2021)”, Türk, Fahri (ed.) *Dış Güçlerin Orta Asya Politikaları*, Nobel Bilimsel, Ankara 2024, s. 247-306.

———, “Kurumsallaşıp Kurumsallaşamama İkileminde Türkiye'nin Orta Asya Politikası”, Türk, Fahri; Zeyrekli Yaş, Sedef (ed.) *Söylemler ve Eylemler Bağlamında Türk Siyasi Liderlerin Orta Asya Politikaları*, Nobel, Ankara 2023, s. 1-62.

———, “Türkiye-Kazakistan İlişkilerinde Eğitim ve Kültür”, Acar, Hasan (ed.) *Türkiye-Kazakistan İlişkileri*, Nobel Yayınları, İstanbul 2021, s. 245-274.

———, “Türkiye'de Orta Asya Araştırmaları: Karşılaştırmalı Bir Çözümleme”, Yoldaş, Yunus (ed.) *Türkiye'de İç ve Dış Politikanın Geleceği: Doç. Dr. Özlem Becerik Yoldaş'a Armağan*, Der Yayınları, İstanbul 2021, s. 441-468.

Türk, Fahri, Karakuzu, Taner, Özdemir, Ahmet ve Limon, İlker, “Yumuşak Güç Bağlamında Orta Asya'da Türk Dizileri ve TRT Kurumunun Rolü”, *Elektronik Siyaset Bilimi Araştırmaları Dergisi*, Cilt 14, Sayı 1, 2023, s. 1-28. <https://esbadergisi.com/images/sayi26/01-orta-asya-turk-dizileri-turk-karakuzu.pdf> (15.06.2026).

Türker Yıldız, Nevin, “Kültürel Diplomasi Bağlamında Türkiye'nin Balkanlar Politikası”, Ekşi, Muharrem (ed.) *Amaç-Araç Sorunsalı: Türkiye'nin Küresel Aktör Olma İddiası*, Akçağ Yayınları, Ankara 2021, s. 259-280.

Türkiye Maarif Vakfı, <https://turkiyemaarif.org/page/hakkimizda>, (09.05.2026).

“Uluslararası Rumeli Sosyal Bilimler Kongresi, TİKA'nın Katkılarıyla Kuzey Makedonya'da Düzenlendi”, <https://tika.gov.tr/uluslararasi-rumeli-sosyal-bilimler-kongresi-tikanin-katkilariyla-kuzey-makedonyada-duzenlendi/>, (11.05.2026).

“Üsküp'te Orta Asya'dan Balkanlara Türk Dili ve Kültürü Sempozyumu Düzenlendi”, https://tika.gov.tr/detail-uskup_te_orta_asya_dan_balkanlara_turk_dili_ve_kulturu_sempozyumu_duzenlendi/, (11.06.2026).

Yılmaz, Ayhan Nuri ve Kılıçoğlu, Gökmen, “Balkanlar’da YTB ve TİKA’nın Türk Kamu Diplomasisi Kurumları Olarak Faaliyetleri ve Türkiye’nin Bölgedeki Yumuşak Gücüne Etkileri”, Finans ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, 2017, s. 115-131.
Yunus Emre Enstitüsü, <https://www.yee.org.tr/tr/hakkimizda/baskanin-mesaji>, (09.05.2026).
Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, <https://ytb.gov.tr/kurumsal/baskanlik>, (09.05.2026).